

Forslag til forespørgselsdebat om den gældende gælds- og investeringsstrategi. Hvordan sikrer vi, at Grønlands samlede gældssætning og investeringer holdes på et niveau som understøtter en stabil og robust økonomi? Hvad er fordelene og ulemperne ved den eksisterende gælds- og investeringsstrategi for henholdsvis selvstyret, kommunerne og de selvstyrejede selskaber og hvordan sikrer vi, at strategien følges?

(Medlem af Inatsisartut Sara Olsvig, Inuit Ataqatigiit)

Tak for debatten på dette vigtige emne.

Det er ganske særligt vigtigt at vi henholder os til principper om god låntagning. Store offentlige lån, betyder byrder for vore efterkommere, og renter og afdrag skal betales, før vi kan bruge penge i offentligt regi, dvs. før vi kan bruge penge på vort uddannelsessystem, vores sundhedsvæsen og så videre.

Vi står desuden overfor investeringer af meget store summer i landets infrastruktur, samt skal søge at investere i vækst de kommende år – alt imens vi fortsat står i den økonomiske Dødens Gab. Derfor er det af yderste vigtighed for Demokratesne, at vi snarest muligt får udarbejdet en ny gælds,- og investeringsstrategi, som bygger på vor eksisterende.

De 4 principper der er i vores nuværende er:

Overskud på DA-saldoen, renter og afdrag må ikke overstige vore udgifter i lavkonjunktur. Vi bør kun optage lån der forbedrer den finanspolitiske holdbarhed. Infrastruktur kun hvis brugere kan betale renter og afdrag ved øget brugerbetaling. Samlet gæld; kommuner, selvstyre og disses selskaber skal være gennemsigtige i deres gældsstruktur til enhver tid.

Generelt synes det bedre at sammenlægge boligafdelingerne Iserit, Illuut og INI, det blev anbefalet på boligseminaret tidligere i år. Det skønnedes at det offentliges boligmasse kunne opnå fordele ved stordrift. Samtidigt viste det sig dog, at vedligeholdelse og administration af dele af boligmassen kunne gøres billigere i visse byer ved at udbyde opgaver, mens vi stadig mangler kostægte priser på mange af vore boliger; et resultat af, at renoveringsefterslæbet har vokset sig monstrøst stort. Der er ærligt talt fortsat rod på boligområdet.

Det betyder at vi nok skal åbne op for OPP-projekter på boligsiden, men det skal gøres med kyndig vejledning af erfarne folk indenfor Offentligt Private Partnerskaber.

Og så skal vi sikre os, at vi nu, i dag, følger med i renoveringsmassen i nyere boliger i hele landet. Altså skal penge bruges på at vedligeholde boligmassen, så vi ikke står i samme problem om 10 og 20 år, vi kan ikke understrege det nok.

I 2012 blev renoveringsefterslæbet opgjort til 6 mia. kr.

Ud over vi har lange snakke om investeringer i infrastruktur, så skal vi altså også have in mente, at vi har boliger, skoler, institutioner, ælderboliger m.fl. rundt i landet med skimmelsvamp, som er dybt sundhedsskadeligt, som lægger pres på vort sundhedssystem, som allerede i dag er presset også.

Vort behov for investeringer er derfor en ond spiral for blot at vedligeholde dele af vor bygningsmasse, transportinfrastruktur og hjemtagne områder der trænger til mere end en kærlig hånd.

Ovenstående burde give anledning til selvransagelse, og burde også give anledning til, at vi derfor i fremtiden gældssætter os meget forsigtigt, for ikke at forværre vort lands økonomiske situation yderligere, og at vi sikrer os ikke at hjemtage flere områder der koster en masse.

Ved øget gældsoptagelse i hele landet, udsætter vi os samtidig for, at landskassen er mere følsom overfor udsving i renteniveau på verdensplan, projekter der igangsættes lønsomhed, og vi skal samtidig have i baghovedet, at vor gæld i selvstyrejede virksomheder, jo forøges hvis vi ikke kan følge med på et fornuftigt niveau i forhold til at tilbagebetale renter.

Det betyder også, at presset på os som Selvstyre, for at øge indtægter, finde nye erhverv vi kan udvikle og generere afkast på, og vækst i dén grad øges.

Vi vil have flere igennem skolesystemet, med højere karakterer og bedre sociale vilkår. Det koster. Antal ældre i samfundet vokser, uden skatteydere-kredsen vokser proportionelt hermed. Det kræver også nye investeringer.

Vi skal også sikre stabilitet, og ikke udstikke en zigzag-kurs så tiltroen til tilbagebetaling af lån, vort markeds stabilitet mm. ikke udhules. Det kræver en del af os her i Salen i dag.

Også et reelt bedre samarbejde end vi i dag udviser, både i forhandlinger og i Salen.

I 2012 mente man at en del af finansieringen af vore behov for investeringer på eksempelvis uddannelsesområdet skulle findes ved reduktion af vore udgifter på Finansloven. Men siden 2012, er behovet for at finde flere midler til alle områder øget.

Grønland har den specielle finansielle situation at vi har indtægter fra fiskeriet og bloktilskuddet fra Danmark, og så ikke så meget mere hvorfor det er af afgørende betydning at vi finder balance i fiskeriet, så vi ikke så at sige ”smelter den isskods vi selv sidder på”, og hvorfor vi i Demokratesne finder det uhyre vigtigt at diskutere realistisk når det kommer til selvstændighed. 4 milliarder er ikke sådan at kimse af. Heller ikke selv om bloktilskuddet udhules. Dén aftale indgik vi selv i sin tid.

Stod det til Demokratesne reducerede vi derfor udgifterne i den offentlige administration væsentligt ved øget brug af digitalisering, praktiske kurser og uddannelser på et højt niveau,

færre genopslåede lederstillinger, omlægning af services og praksis til private arbejdspladser, således det offentlige koncentrerer sig om absolutte kerne-ydelser, samt at sikre gennemsigtige arbejdsgange og kompetence-matching.

Hvor vi, under en række forsigtigheds parametre, kan optage OPP-projekter, få finansiering delvist udefra, delvist ved reduktion af vore udgifter i dag, og bygge nyt som fra starten er opmærksomme på renoveringsbehov, og langtidsholdbarhed.

Der skal bygges hvor der er reelt behov, omuddannes eller uddannes til sektorer hvor der er behov, og en række sociale ydelser skal ses grundigt efter i sømmene for at sikre at hver en krone anvendes rigtigt.

Der er med andre ord behov for en øget holistisk anskuelse på vore finanser, og et behov for at denne kommunikerer til offentligheden.

Vi skal sikre os, at vore børn og unge kan tale 3 sprog, så de har de bedste muligheder og forudsætninger for at kunne varetage jobs hvor de kan forhandle og kommunikere med udlandet, kan sikre sig en rigtigt god uddannelse. Det giver os mulighed for at få øje på nye indtægter, indgå lukrative samarbejdsaftaler og kan være med til at sikre vor fremtid.

Der er ingen tvivl om, at befolkningen har behov for, at vi nu har mod til at sætte handling bag ordene. Vi har ikke plads til flere svinkeærinder.

Med disse ord ser vi frem til debatten, og tilslutter os i øvrigt Inatsisartut-udtalelsen, men er åbne for, at denne kan skærpes i sin ordlyd.